

Apróhirdetések

Minden szó egyszeri beiktatása 16, vastagon szedett betűkből 32 fillér.

Házasság

HUSZONHÁROM év óta közvetít házasságokat Nagy Jenő, Rákóczi-ut 57/b. Telefon. Cég nélküli levelezés.

KIZÁRÓLAG előkelő körökben, házasságokat legdiszkrétebben közvetít, Meisels héber könyvkereskedés és tálliszszövőde, Rombach ucca 8. A Rombach templommal szemben. — Bármily könyv megvásárlásáért, levelezőlap hívásra, házhoz megyek.

FÜR eine hübsche Witwe **בן גדולים** 38 Jahre alt, (deren Kinder nicht bei ihr und gut versorgt sind) wird gesucht ein **ben Tajró**, fromm und karaktervoll, dem eine sichere, lebensfähige leichte Aufsichtsstelle geboten wird. Betreffender kann älterer **Bocher** oder alleinstehender Witwer sein. Offerte sind unter „Edler Charakter“ an die Redaktion zu richten.

FÉRJJEZADNÁM 20 éves, intelligens, jól jövedelmező varrodával rendelkező gyönyörű hugomat, szigorúan orthodox intelligens, jobb keresettel rendelkező iparoshoz vagy alkalmazotthoz. Teljes című leveleket „Hozományvadászok ne irjanak“ jelígre 20 fillér válaszbélyeggel a kiadóba.

KERESEK háziasan nevelt, üzletben jártas unokahugom részére, némi hozománnyal, 32—38 évesig, vallásos fiatallembert, esetleg özvegyet. Jelige: „Jó család“.

NŐSÜLNE biztos egzisztenciával rendelkező 25 éves chaszidis böcher talmid chóchom. Igénye: szép lány, 5—6000 P hozománnyal. Leveleket címmel, „Chaszidis“ jelígre válaszbélyeggel, a kiadóba.

KÁLMÁN ISTVÁN kőfaragó-mester
valódi gránit, márvány és nagybátony-ujtakai műkő
SIREMLÉK RAKTARA
BUDAPEST, KÁROLY-KORUT 9. II. udvar. Szombaton zárva.
Alkalmi vételek, kivételes olcsó árak.

ארמיה כשר אח למדרין מן המדרין
LAURANA **WEISS PENSIÓ**
fürdő, ABBAZIA mellett.
A legkellemebb tengeri nyaralóhely, gyönyörű szobákkal, balkonnal, kilátás a tengerre. — Elsőrendű orth. magyar konyha. — Napi pensió 25 lira.

LÖWINGER SÁMUEL, Kaba. Házasságközvetítő. Eredmény biztos. Válaszbélyeg mellékelendő.

SZÉP, csinos, háziasan nevelt, 19 éves leányom részére keresek jó zsidó családból való fiatal orvost vagy fogorvost, akinek biztos jövőt biztosíthatok. „Fényes jövő“ jelígre a kiadóba. Csakis komoly ajánlatokat kérek. Házasságközvetítők ne irjanak.

27 ÉVES orth. fiatallembert 800 P. havi jövedelemmel nősiülne. Csakis teljesen kimerítő levelekre válaszolok. Jelige: „Vallásos“.

Különféle

MISKOLCI orthodox urialád cívallal 3—4 iskolás fiut nyaralásra, avashegyi kitiinó levegőjű villában. Részletes felvilágosítás: Gottesmann Adolf, Miskolc, Toronyalja-utca 13.

FŐVÁROSI intelligens izr. urileány ellátásért a nyári hónapokra vidéken bármilyen munkát (irodában; gyermekek meletti) vállalna. Ajánlatokat „A. V.“ jelígre a kiadóba kér.

ENGEL ORTH. kóser étkezdéje. Miskolc, Arany J.-u. 11. Menüszer. Utazóknak nagy árengedmény. Lakodalmakat olcsón vállalok.

INTELLIGENS, vallásos böcher állást keres tanítónak, esetleg üzletbe. Cim a kiadóban.

KÖNYVELESBEN, gépirásban jártas, magyar-német-héberben perfekt, volt kereskedő, bármilyen foglalkozást vállal. Esetleg néhány jobb fiu tanítását **chumis-rasi, gemoreban**. „Megbízható“ jelige.

ZSIDÓGIMNÁZIUMI TANÁR családjá a vakációra magával vinne 1—2 diákot kellemes, egészséges burgenlandi hitközségbe, orthodox ellátásra, német szóra, esetleg korrepetálásra. Dr. Fürst, Teréz-krt 21, Telefon: A. 285-50.

Vyhne-fürdő

(Szlovénzkó)

Orth. **כשר** vendéglő a zlaté-moravcei (aranyosmaróti) fővárosi ur felügyelete alatt.

Elsőrangú konyha, pontos kiszolgálás. Napi teljes ellátás 28.— cK.

Tulajdonosok:

Deutsch & Neuwirth

Főnyereményt

nálunk ugyan nem nyerhet, de kellemesen borotválkozhat a szagtalan

„SZÉOR“

borotválóporral. Azonkívül minden 10-ik feles, illetve minden 20-ik negyedes dobozban van egy utalvány, melynek ellenében ingyen és bérmentve kap egy doboz Széor-t. ¼ kg. ára 50 fill. ½ kg. ára 1 P.

Gyártja:

Széor Vegyi Árt., Szikszó.

Viszonteladónak nagy % engedmény.

Valódi juhturó

כשר אפילו למדרין

Schlesinger Izidor rabbi felügyelete alatt forgalomba hozza az

Országos

Magyar Tejszövetkezeti Központ

Budapest, I. Horthy Miklós-ut 113-121.

Levélcim: Budapest 4. Postafiók 20.

TELEFON: LÁ. 3-29.

Templomi himzéseket

készít művész. kivitelben, régi himzéseknek átdolgozását elvállalja olcsó áron

HERZ EMMA aranyhimző műterme
Budapest, IV., Kossuth Lajos-utca 3.
Telefon: Aut. 856-32.

Felelős szerkesztő és kiadótulajdonos
GROSZBERG JENŐ

Spatz Henrik könyvnyomdája
Budapest, VII., Kertész-utca 21.

אלונעמינע יידישע צייטונג

כ"ה

ZSIDÓ UJSÁG

AZ ORTHODOX ZSIDÓSÁG FÜGGETLEN HETILAPJA

Alapította:
Groszberg Lipót ז"ל

Szerkesztőség és kiadóhivatal:
Budapest, VII., Sip ucca 10. sz.
Telefon: J. 425-90. Csekkszám: 50.791.
Egész évre 20 pengő

Szerkeszti:
Groszberg Jenő

A választások előtt

Mint politikával nem foglalkozó lap, a küszöbön álló országgyűlési képviselő-választásokról kizárólag zsidó szempontból beszélhetnénk, ha egyáltalában volna a választásoknak bármilyen zsidó mozzanata. Külföldön nem is tudják megérteni, hogyan is van ez: egy félmilliónyi zsidóságnak ne legyen egy sérelme sem, egy óhaja sem, amelyet a választások alkalmából hangoztat? Nem a mi tisztünk erre a kérdésre kellő választ adni. De konstatáljuk, hogy a *Zsidó Ujság*-ban felvetett eszme, amely a választásokra a vasárnapi munkaszünet enyhítését óhajtotta egyetemes orthodox zsidó kívánalomnak kimondani s ilyen értelmű tárgyalások folytatását tartotta szükségesnek, *ép oly visszhangtalanul maradt, mint amennyire elhallgattak a neológ kívánságok*, amelyek a numerus clausus megszüntetésére, a névmagyarosítás megkönnyítésére, a vitézi rend exkluzivitásának enyhítésére vonatkoznak. S ez természetesen is látszik nálunk, ahol a zsidók egyénileg minden pártban elhelyezkednek, de — Budapestet kivéve — csak mint pártvezérek, de *nem mint képviselők*. Tipikus példa erre a keddi esti nagy vacsora a pesti Vigadóban. Ha a róla leadott kommunikét nézzük, akkor az ősmagyar származású államtitkáron kívül ott volt két pesti neológ hitközségi elöljáró, egy hitközségi választmányi tag, két hitközségi képviselőtestületi tag, egy mesümed és egy zsidó származású keresztény, — több kapacitásról nem szól a hírlapi közlemény. Egy másik példa: Biedl Samu szegedi hitközségi elnök példátlanul éles konfliktusba keveredik a neológ felekezeti élet kritikájában Sándor Pállal, aki bizonyos politikai célokat emleget és akkor kiderül, hogy — *egy politikai pártban* vannak.

A *Zsidó Ujság* mindenkor megőrizte pártatlanságát s így most is — pártokon felül állva — egy párt szolgálatába sem szegődtünk. Most azonban, a pesti ajánlások ügyének eldöntése után, nyugodt lelkiismerettel, a *pártoskodás gyanujától menten*, sajnálatunknak adunk kifejezést azon, hogy *Korein Dezső* nem indulhat a választási küzdelemben. *Korein Dezső*, az orthodox zsidó, mint volt törvényhatósági bizottsági tag, becsületet szerzett a városában a vallásos zsidóságnak, a legszélsőbb balról a legreakciósabb jobbig s így határozott értéke lett volna a parlament-

nek. Nyugodtan lehet állítani, hogy lemaradása, a pártokban nem angazsált pesti orthodox és neológ zsidóknál, valamint a keresztény képviselőkönél, ahol ő nagyon népszerű, recenzust keltett s az óhajt ébresztette, hogy *Koreinnak* minden esetre adassék alkalom nagy közéleti tehetségének kifejtésére.

Vallásos zsidó szempont továbbá, hogy a kormányt támogassuk (*hevé miszpallél biselajmo sel malehusz*). Politikától távol állapítjuk ezt meg s époló politikamentesen konstatáljuk, hogy a mostani választási kampány alatt antiszemita hang erőndetesen nem hallatszott sehol.

A tudás megbecsülése

Telvé vannak a lapok a vizsgán bukott diákok öngyilkossági járványával. Hozzászólnak a szülők, a pedagógusok, a pszicho-analitikusok, az újságírók, a diákok s miután az ember elolvasta a különféle véleményeket és elmékedéseket — teljesen meg van zavarva. Számunkra, orthodox zsidókra ez az oly véresen kiobbant probléma reflektorként világít be a mai modern társadalom egyik kuszáltságába s hazugságába. A mai civilizáció iskolába kényszeríti a gyermekeket, de a sok iskoláztatás között elvész a tudás megbecsülése. Milyen összehasonlíthatatlanul magasabban áll a zsidó felfogás, amely eltiltja a tudásnak a felhasználását az élet anyagi javai kiadására szolgáló „kapának“ (*kardüm lachpojir bo*). Most azonban sem a szülők, sem a gyerek az iskolában, nem akarnak mást, mint bizonyítványt kapni s elhelyezkedést keresni. Mindenki szeretne bizonyítványt kapni arról, hogy ő milyen művelt, pedig a műveltséget nem becsüli semmire. A mai iskolából kikerülő típus hasonlít a macskához, amely

tudvalevőleg szereti a halat, de irtózik a hal elemétől: a víztől. Milyen messze esik mindez bölcsünk „*Tajro lismo*“ követelésétől, amely arra tanítja a zsidót, hogy a Tóra-tudást magáért a tudásért becsülje, ne praktikus felhasználása miatt. Hogy e tekintetben a szülők felfogása végzetes lehet a gyermekre, ezt igen mélyértelműen mondja el a midrás, *Áchér* apjával kapcsolatban. *Áchér* sokat tudott a Tórából, de mégis megrendült hitében s önmagával meg hasonlott. Miért? Ennek okát a midrás szerint abban kell találni, hogy a fiu *berisz-ünnepe*lyén az összegyülekezett tudósok igen szép előadásokat tartottak s nagy tetszést arattak. Az apának az arattott tetszés adta meg az indítást, hogy fiát Tórára taníttassa s ez a méltatlan célzatosságú nevelés megbosszulta magát. — Az öngyilkosok között egy zsidó is van. A mély ellen nincs más szer, mint visszatérni a zsidó felfogáshoz, amely a tudás s nem a bizonyítvány megbecsülését írja elő, amely szellemi és erkölcsi életének irányítását a Tóra tanulásában és a miczvók megtartásában látja.

A beregszászi viszály újabb hullámverése

A beregszászi rabbiválasztás nem tett pontot a hitközségi viszályok botránykrónikája után. Itt Budapesten az a hír terjedt el, hogy a Hirsch-párt elleneseinek, akiknek nagyrésze igen vallásos, valódi orthodox ember, s gyermekeit jesivába járattja, a munkácsi főrabbi megengedte, hogy kilép-hessenek a hitközségből s — neológ néven alakítsanak chászid-hitközséget. Ezt a dolgot lehetetlennek tartotta mindenki, aki tudja, hogy a munkácsi *belziek* „neológ” címke alatti csoportosulását mily hévvel s céltudatossággal üldözi épen a munkácsi főrabbi, de azért — így gondolhat-tuk — a harc hevénem semmi sem lehetetlen. Később azonban munkácsi jelentések alapján megállapíthattuk, hogy a „neológ” jelző engedélyezése *álhír*. De azért Beregszászon a viszály sajnálatos módon tovább tombol és rombol. A hitközség egy része nem akarja a hitközség kaszírúsz-intézményeit igénybe venni, miután három rabbi előzőleg diszkvalifikálta rituálisan a megválasztott főrabbit, aki nem akarta elfogadni a választása előtt a din-tajróhoz való idézést. Az elégedetlenek a mult-kor a szomszédból hozattak 1½ mm. marhahúst. A hitközség vezetősége ezt a rendőség útján le-foglalta s — állítólag — disznó-zsírral leöntette s így használatra alkalmatlanná tette. A három rabbi ellen megindult a beregszászi hitközség feljelentésére a bíróságnál az eljárás a terror-szakasz alapján.

A vásárosnaményi főrabbi egy *bész-din* élén ellennyilatkozatot adott ki a főrabbiaválasztás előtt. Hirsch rabbi érdekében. Ezért őt a Hirsch-ellenes párt din-tajróra akarja hívni a nyiregyházi ortho-dox rabbiság elé. A beregszászi ellenzék reméli, — így olvassuk — hogy a naményi főrabbi vona-kodása esetén — a budapesti or-szágos orthodox iroda beavatko-zik erőlyesen a dologba. Termé-szetesen ez a beállítás egyelőre csak annak a német közmondás-nak igazságát bizonyítja: „*Der Wunsch ist der Vater des Gedan-kens*” (az óhaj a gondolat apja) — de mindenesetre rávilágít arra a nagy elkeseredésre, amely a két pártot engesztelhetetlen ellenség-gé teszi a beregszászi fronton.

Egy érdekes per

Az egyik estilap érdekes perről számol be a minapi számában. A perben egy kereskedő az alperes, felperesként pedig különélő felesége lépett fel és nőtartásdíj megítélését kérte azon a címen, hogy férje tőle különváltan él és eltartásáról nem gondoskodik.

A keresettel szemben a férj azt hangoztatja, hogy tulajdonképen nem ő hagyta el a feleségét, hanem az asszony távozott a házból anélkül, hogy erre törvényes oka lett volna. A dolog úgy történt, hogy felesége egy napon azzal a kérdéssel fordult hozzá, megfelel-e a valóság-nak az a községben szállingozó hír, hogy a férj az ő tudta nélkül kike-

resztelkedett és a zsidó vallásról a római katolikus hitre tért át? Amikor ő a valóságnak megfelelően felvilágosította az asszonyt arról, hogy a hír igaz, felesége szó nélkül össze-csomagolt és őt elhagyta, s így tőle tartásdíjat sem követelhet.

A bíróság elrendelte a felek meghallgatását és ekkor az asszony elismerte, hogy valóban férje kikeresz-telkedése miatt szüntette meg az együttélést. Rámutatott arra, hogy urával mindig a legjobb egyetértés-ben élt. Házastársakra nézve nem közömbös az, hogy egymással egy valláson legyenek. Őt szülei igen vallásosan nevelték és a hit olyan mélyen gyökeredzik benne, hogy ha férje nem lett volna zsidó, akkor vele annakidején a házasságot nem kötötte volna meg. Nem felel meg a valóságnak, hogy ő nyomban el-hagyta volna férjét, amint az átté-résről értesült. Megkísérelte az el-szenvedett lelki sérelem ellenére a vele való együttélést, de erre nem érezte magát képesnek. A dolognak ugyanis abban a társadalmi körben, amelyben addig élték, következmé-nyei támadtak. Az ő rokonsága, de férje rokonsága is ura ellen fordult, nem kívánnak vele érintkezni és így lehetetlen helyzet keletkezett, min-denkitől izolálva volt, társadalmi életet nem élhetett, addigi ismerősei kerültek, úgyhogy férje eljárása nemcsak a család belső nyugalalmát dulta fel, hanem a kívüllággal is le-hetetlené tette az érintkezést. Nem maradt számára egyéb hátra, mint az, hogy miután férjét a történetk jóvátételére rábírnai nem lehetett, le-vonta a következményeket és a ház-tól ő távozott el. Ez azonban férje hibájából következett be, a tartás-díj tehát az állandó bírói gyakorlat értelmében őt megilleti.

A bíróság döntését legközelebb írásban fogja kihirdetni s ekkor fog-lal állást arranézve, elegendő ok-e az asszonynak a különélésre, ha a férje az ő tudta nélkül más vallásra tér át.

— A TELJES VASÁRNAPI MUN-KASZÜNNET ELLEN Szlovenszko-ban, a szombattartó kereskedővilág július 7-én Pozsonyban a Kereske-delmi és Iparkamarában tiltakozó nagygyűlést tart.

— BEZÁRTÁK A BÉCSI EGYE-TEMET ANTISZEMITA HECCEK TÖR-vényszék törvényellenesnek mondot-ta a bécsi egyetemen faji alapon bevezetett „bajtársi szövetségeket”. Emiatt az antiszemita diákok botrá-nyokat provokáltak. A bécsi egye-temi hatóságok erre bezárták az egyetemet.

Üzenet Spanyolországból

Barcelona, 1951 jun. 16.

Tisztelt Szerkesztő Ur!

Önhöz intézett s tulajdonképen nem is hírlapi cikknek szánt levele-met a *Zsidó Ujság* közölte. sőt — bizonyára elnézésből — nevé-m után a pontos barcelonai cí-memet is kitétték. Az utóbbi körülmény rendkívül nagy szo-moruságot szerzett nekem. Nem azért, mintha levelem minden so-ra nem felelne meg teljesen a va-lónak. Egész más okból. Az uj-ságban közzétett címre levelek-ben ostromolnak orthodox hit-testvéreim, hogy adjak nekik ta-nácsot elhelyezkedésre. Így pél-dául június 15-én egyszerre 44 darab levelet kaptam; jöttek levelek Kölnből és Hamburgból. Vértük a szívem, ha a levelek tar-talmára gondolok. Mennyi nyo-mor, mennyi szenvedés, milyen megrendülés, mennyi kétségbee-jtő mozzanat, mennyi könny fog-laltatik bennük! Milyen szegé-nyek és lesújtottak a mi orthodox testvéreink. Mennyire szeretnék segítségükre lenni, de nem tudok még tanácsot sem adni. Ezért új-ból megismétlem multkori levelem tartalmát.

Spanyolországban egy ortho-dox zsidó mint alkalmazott nem helyezkedhetik el, mert nincs oly üzlet, mely szombaton zárva tart. Ha valakinek van valami speciális szakmája s önállóítja magát, tüke kell ahhoz, hogy ki tudjon tartani addig, amíg prosperál. *Német nyelvből itt nem lehet boldogulni.* A kivándorló, aki 2—3 év alatt elsajátította a spanyol nyelvet, most tanulhat új nyelvet, mert — a köztársaság proklamálása óta — mindenütt katalánul beszélnek. Nem szabad azt hinni, hogy valami visszamaradt országról van szó, minden új technikai cikket itt előbb lehet kapni, mint Budapesten. Rituális élelmézésről csak annyiban lehet szó, ha valaki otthon főz magá-nak egyedül, csakhogy albérlő-nek nem engedik meg az otthoni főzést. A munkaalkalom sem jobb, mint más országokban. Így tehát meg kell állapítanom: *orthodox zsidó ember számára Spanyolország még évekig nem lehet kivándorlási terület,* mert egyelő-re szó sem lehet arról, hogy itt a vallástörvény szerint élhessen.

Ha itt, a pireneusi hegyeken túlról, visszagondolok az otthoni

orthodox állapotokra, szeretném, ha megrendítő és riasztó sófár hangja volna a szavam, hogy szóljak azokhoz, akik segíteni tudnak és felhívjam őket cselek-vésre. A passzivitás mégsem lehet a helyes álláspont. Ha ég a ház, legalább próbálni kellene az ol-táshoz hozzáfogni! Segíteni kel-lene a szombatot tartó alkalma-zottakon! Hogyan? Egy kis ut-mutatás én is adnék. Magam tudok sok otthoni céget megneve-zni, amelynek alkalmazottai *me-challelé sabosz*. Hát rendben van ez, amikor a szombattartók éhez-nek és kétségbeesésükben nem tudják, mit csináljanak. Állandó-an felszinen kellene tartani a kérdést, hogy mindenki lássa, hogy nincs más, fontosabb kér-dés, mint az összeomlás előtt álló kis-exisztenciákért való tény-ke-dés.

Három éven át éltem Pápán és alkalom volt látni, hogy milyen gyorsan folyik a pénz, ha mach-lojke-ügyre kellett, akkor pár perc alatt ezer pengő is összejött. (*Most erre sincs pénz. — Szerk.*)

Üzenem összes magyarországi orthodox testvéreimnek: segítsenek erejük megfeszítésével a nyomorgókön, mert az orthodox ember számára alkalmas kíván-dorlási terület kevés van. *Spanyolországban jelenleg nincs hely vallásos zsidó számára.*

Trebitsch Ödön.

Nagyváradai levél

Jun. 15-én este a Ceiré Agudasz Jisz-roél nagyváradai csoportja a megb. Fuchs Mór főrabbi 20-ik halálózási évfordulója alkalmából emlékünne-pélyt rendezett. Ez alkalomra az Aguda ifjusága a misznajoszt ki-tanulta, Fuchs Benjámin főrabbi tá-vollétében veje Weisz Farkas mon-dta a *Hadron Aloch*-t, szép pselivel. Zimetbaum Pinkász rabbi mélyen-szántó beszédben emlékezett meg a megdicsőültről. Ezután Guttmann S. Jakab, majd Klein Mór, Schwartz József, Goldmann Izidor és Pollák Mór rabbik tartottak beszédeket. Mittelmann Jakab hitközségi elnök szép emlékbeszéde után Fisch Sándor, az ifjuság nevében beszél. Riff Emánuel főkántor gyönyörű dalai-val zárult be az emlékünne-pély. — A „*Málbis Árúim*” egyletnek a na-pokban volt a felavatása. Nagy Bé-ni, az egylet egyik tagja egy házat ajándékozott a Malbis Árúim-nak. Weisz Sámuel elnök köszöntötte a nemes szívű adakozót. Utána Far-kas Lajos gondnok, Mittelmann Ja-kab hitk. elnök, Blum Mór rabbi, ifj. Weisz Sámuel, Grosz Sándor és Friedmann Mór egyleti rabbi tar-tottak beszédeket. Egy 100 szemé-lyes bankett zárta le a gyönyörű ünnepséget.

R. D.

PAPLANOKAT

direkt a paplankészítőnél vásároljon. Kertész-u. 35 TEICHER paplankészítő Szombaton zárva. — Átdolgozást vállal.

Szombattartó szappangyárnál vásároljunk!

lelkiismerete, ruhája tiszta lesz, ha „Menorah” orth. kóser szappant vesz

Menorah
szappan
és
mosópor

Rauchwerger
salgótarjáni szappangyár

Nyári

Friedmann Vásár

Ezzel a vásárral azt akarom elérni, hogy mindenki a nyári szükségletét hihe-tetlen olcsó áron szerezze be nálam. — A leszállított árakból néhány példát mutatok:

Mintás batiszt és grenadin	P -58	Fürdőköpöny frotirból	P 16.90
Dolén szép mintákban	P -67	Panama minden színben	P 1.58
Sima műselyem ruhára	P 1.18	Nehéz Crepe de chine	P 4.50
Mintás műselyem ruhára	P 1.38	Georgette minden színben	P 5.75
Pohárneműsítőn	P -58	Burett férfi és női ruhára	P 1.48
Szélcs. erős lepedő	P 1.68	Színes burett műselyemmel	P 2.38

Nagy léggömböt kap ingyen minden vevő.

Postai megrendelést utánvét mellett azonnal szállítok!
FRIEDMANN FARKAS VII., Király-utca 11.

A genfi tárgyalások

Genf, június 25. Az állandó mandatórius bizottság tegnap dr. Drummond Shiels angol államtitkárhoz kérdéseket intézett elsősorban az országfejlesztési tervre vonatkozólag. Van Rees, a mandatórius bizottság elnöke hosszasan fejtette ki a Fehér Könyv tartalmát s annak újabb magyarázatát a Macdonald-levél alapján. Együttal rámutatott a két fontos okmány közötti különbségre. A mandatórius bizottság tagjai pontos információkat kértek dr. Shiels-től az angol kormánynak arról az álláspontjáról, hogy a zsidók és arabok jövőbeni jóviszonyát Palesztinában hogyan képzelik el. Tárgyaltak a törvényhozó tanács (Legislative Council) problémájáról is, anélkül azonban, hogy a problémába mélyebben behatóltak volna. Drummond Shiels folytatta jelentését az országfejlesztési programról. Ezt a programot — mondotta Shiels — úgy az arab, mint a zsidó lakosság érdekében kell végrehajtani. A végrehajtásért a felelősséget a kormány viseli. A kormány egyébként igyekezett az arabok s zsidók álláspontját megismerni és tekintettel volt mindkét fél érdekeire. A helyzet követeli, hogy a közélet Palesztinában a gazdasági élet körül hangsúlyozódjék ki és ezért öfelsége kormányának az a szándéka, hogy a poli-

tikai tények megfelelő figyelembevételével, az országfejlesztési tervet kitűnően be fogják válni, ami Palesztinában élő fogja idézni az általános gazdasági jólétet és ezzel együtt a néptörzsek (?) közötti békét.

Különfélék

— A BPESTI „SOMRE SABOSZ” TEMPLOMEGYESÜLET f. hó 21-én megtartott közgyűlésen dr. Groszmann Frigyes ügyvédet egyhangu lelkesedéssel elnökévé választotta. Az új elnököt Korein Dezső v. székelyb. biz. tag üdvözölte. A lépő elnök Süss Sámuel érdemeit Kiss Márton méltatta. Ezután dr. Groszmann Frigyes tartalmas elnöki székfoglaló beszédet mondott.

— SIRKÓAVATÁS LEGENYEMIHÁLYIBAN. Kegyeletes aktős színhelye volt múlt héten a legenyemihályi temető. Fränk Henrik újfahértói lakos maczévóját avatták. A boldogult peszách után a szanzi rebenek Jährzeitjára utazott s az uton érte utol a halál. Mivelhogy Magyarországra nem vihették át holttestét; apósa, a legenyemihályi főrabbi mellé temették. A maczévó állításnál négy sógora: a legenyei főrabbi, a nagybereznai főrabbi, Stein Bernát újfahértói hitk. elnök, Krausz Sámuel rabbijelölt (Újfahértó) megható emlékbeszédet mondot-

tak. A boldogult a hírneves R. Smil Komédér és R. Nöszon Feil unokája volt, jámborsága és talmuudása híres volt, 53 éves korában hagyta el hityesét és 5 gyermekét. — תנצ"ה

— AZ ÚJ POZSONYI ORTH. KÖRHÁZ, mely vasárnap, folyó hó 28-án lesz rendeltetésének átadva, a napokban a nagyközönség számára szabadon megtekinthető volt. Ezekre menő közönség használta fel az alkalmát a megtekintésre és úgy maga a gyönyörű épület, mely a pozsonyi hegyek legszebb részében fekszik, mint a kórház modern és gazdag felszerelése általános tetszést váltott ki.

— A GALANTAI VOLT TANITVÁNYOK egyesülete Elül 17-ére tagjait nagygyűlésre hívja egybe Galántára. A tagok felkértek, hogy az תפילין-ra Béczo-t tanulják, melyre szijim-ünnepélyt rendeznek. Az egyesület tagjainak névsora, ill. az általuk beküldött tagsági díjak kimutatása uemsokára nyomtatásban fog megjelenni. (A kimutatást 3 hét múlva zárják le, amiért is felkértek a hátralékban levők, hogy hátralékukat mielőbb rendezzék.)

Az ingyen Széor

utalványok csak pár napja, hogy el lettek helyezve minden 10-ik feles, illetve 20-ik negyedes dobozba, és máris szép számmal érkeznek vissza beváltásra, ami annak a jele, hogy a közönség szívesen vásárolja, ez viszont bizonyítja a jó minőségnek. Ezek használják, használja Ön is. 1/2 kg. ára 50 fill. 1 kg. ára 1 P.

Gyártja: Széor Vegyipar, Szikszó. Viszonteladókknak nagy % engedmény.

Rohits Sauerbrunn

(Rogaska Slatina)

június 15-én megnyílt a teljesen megbízható, szigorúan orth. kóser konyha. Izrael Czikk vezetése alatt. Kitiűnő, bő étkezés olcsó árak mellett. HOTEL TRIGLAV.

BECKERT HUGÓ

parókakészítő, specialista.

Most

Budapest, Dob-utca 27.

(Skrek ház) Lift.

Az orthodox álláspont győzelme a hitoktatási segély ügyében

A főváros a területén levő hitközségeknek hitoktatási segélyt juttat. A szétesztásnál a főváros tekintettel van a hitközségek jellegére, tagjainak számára s hitoktatóik mennyiségére. Amikor legutóbb szóba került a felosztás, a pesti izr. hitközség új kulcsot ajánlott, amelynek értelmében ő kapta volna a segély legnagyobb részét s úgy akarta intézni, hogy az ő nevére szavaztassék meg az összeg s ő azután felosztja a többi hitközség között. Ez megkáróította volna a budai, óbudai, kőbányai hitközséget, de különösen a budapesti orthodox hitközséget.

A tárgyalás folyamán a budapesti hitközségek hajlandók lettek volna belemenni a segély redukciójába, de nem akartak belemenni presztizsből abba, hogy a pesti neológ hitközség utján s révén kapják az összeget. Erre megindult az illetékes köröknél a felvilágosítási akció. A törekvés sikerrel járt. A fővárosi illetékes körök az orthodoxia álláspontját teljes mértékben elfogadták s így azután az összes budapesti hitközségek megkapták a segélyt a régi összegben. — a régi és önkormányzatukat nem tangáló módon.

Egy reális és egy érzelgős nyilatkozat a spanyol zsidók helyzetéről

A kairói spanyol konzulátus nyilatkozatot adott ki az új spanyol kormány álláspontjáról a szefárd zsidókkal szemben, melyben többek között ez is foglalta-tik:

Az a kormányrendelet, amely 1492-ben a zsidóknak Spanyolországból való kiűzetését rendeli el, 1812-ben hatályát veszítette. Azóta Spanyolországba a külföldiek nemzetiségükre s vallásukra való tekintet nélkül visszajöhetnek és letelepedhetnek. 1924-ben speciális törvényt alkottak, amely lehetővé tette a Spanyolországon kívül élő spanyol zsidók számára az állampolgárság megszerzését. A köztársasági

kormány jóleső meglepedettséggel vesz tudomást a szefárd zsidók spanyol érzelmeiről. A spanyol kormány azonban semmiféle bátorító ígéretet nem tett a spanyol zsidók tömeges visszavándorlása tekintetében, amint hogy nem ígérheti a szefárd zsidóság számára egy új nemzeti otthon megteremtését a spanyol köztársaság területén, tisztára azért, mert az országnak mai gazdasági helyzete ezt nem engedi meg.

A nyilatkozat józan hangja alkalmas minden oly remény eloszlására, mintha a nagyobb mérvű zsidó bevándorlás lehetséges lenne a köztársasági Spanyolországba. Lapunk mai számában közlünk egy a Zsidó Ujság szerkesztőjéhez írott levelet, amely ugyanezt a reális álláspontot tükrözti vissza.

Sokkal érzelgősebb a spanyol kormány berlini képviselőjének nyilatkozata, melyet a zsidó sajtó számára tett. Ebben azt mondja:

A zsidó vallásuk bevándorlása elé Spanyolország semmiféle törvényes erkölcsi, vagy szociális

akadályokat nem gördít. Spanyolországban mindig éltek zsidók, bár, tekintettel a sok balítéletre, mely évszázadok alatt felhalmozódott, csak jelentéktelen számban. Ma azonban Spanyolország, elsősorban a republikánus Spanyolország, a régi időknek ezzel a mentalitásával teljesen felhagyott. Abban a pillanatban, mikor az állam „laikusok közösségének” proklamálta magát, egyuttal kimondotta, hogy a katolicizmus már nem Spanyolország hivatalos vallása. Ezzel egyidejűleg pedig nyilvánvalóvá lett, hogy a zsidóknak joguk van vallási szokásaikat ép olyan nyilvánosan gyakorolni, mint minden más szabad országban. A kormány elismeri, hogy a zsidóknak az országban való hiánya végzetlen veszteség volt. Meg voltunk fosztva attól az intellektuális mozgalmasságtól és attól a modern tudománytól, amelynek főbb képviselője a zsidó. Igaz ugyan, hogy Spanyolországban a katolicizmus a tudományt és művészetet magas fokra fejlesztette, mégis érezni lehet a protestánsok szociális aktivitását és a zsidók kritikai és az újítás szellemétől áthatott fermentumát, amelynek a többi Európa olyan nagy hasznát látta. A spanyol kormány azt mondja zsidóinak: jertek vissza egykori hazátokba, Pedro Alfonso, Maimonidesz és sok más nagyság hazájába, akik 1492-ig Spanyolország szellemi örökének integráns részét képezték.

A történelemnek megható igazságszolgáltatása, hogy spanyol államférfiu kárhoztatja az 1492-i türelmetlenséget, de gyakorlati értéke aligha van e szép szavaknak.

Trencsénteplic-fürdőn

a legjobb orth. kóser penzió a Fischhof-féle vendéglő a park közvetlen közelében. Elismert kitiűnő konyha és kiszolgálás. — Tulajdonos: FISCHHOF ADOLF vendéglős Galántáról.

„FAVORIT”

fest, mos, tisztít

VI. PAULAY EDE-UTCA 51.

Szombaton zárva.

Értesítésre házhoz küldök.

Nyarálók és kirándulók figyelmébe!

Budakeszin, Erdő-utca 60. sz. alatt

orth. כשר tej, sajt, vaj, felvágottak és csemege-üzletet

nyitottam, ahol b. vevőimnek a legolcsóbb és legmegbízhatóbb árukkal szolgálók.

PAPPER D.

Vasárnap egész nap nyitva.

Budapest, VII. Dob-u. 19. Tel. J. 345-30.

Heiden Leó EKSZERÉSZ ÉS ÓRÁS

Budapest, VII., Király ucca 21.

TELEFON: JÓZSEF 381-10

Valódi ezüst gyertyatartók, menórák, beszomim-tartók, eszrogdobozok, szédertálak, serlegék nagy választékban. Alkalmi és nászajándékok briliáns arany és ezüst tárgyakban, dús választék! Olcsó gyári árak!

Szenzációs ujdonság!

תשנ"א-רא nélkülözhetetlen!

Original THERMID Stabil

HŐTARTÓ PALACK

csaknem törhetetlen.

30 órán át forrón, 72 órán át hidegen tartja a folyadékot.

Magyarországi vezérképviselőt és raktár:

DEUTSCH MÓR ÉS JENŐ BUDAPEST,

Budapest, VI., Paulay Ede ucca 57.

Telefon: 225-80.

Apróságok nagy emberekről

I.

— Rambam —

Nagyjaink közül kevésnek az élete oly gazdag, változatos és fantasztikus eseményekben; kevésről forog annyi legenda közzájón, mint a Rambam név alatt ismert Rabbi Majse b. Majmonról. De bár Mestereink közül kevésnek élettrajza annyira közsímet, mint a Rambamé, azért mégis remélem, hogy alábbiakban közölt dolgok érdeklődésre tarthatnak számot.

Születési éve gyanánt a sírkövén — mint erről tavaly szentföldi utamon személyesen meggyőződtem és utleírásomban a Zs. U. olvasóival

SEMMERING

vidéke szigorúan orth. gyermeküdültől otthon. Orvos a házban, pedagógiai vezetés államilag képzett tanítók által. Felvétel korlátolt június 1-től szeptember 15-ig. Felvilágosítást nyújt Jakob Eisenberg tanító. WIEN, II. MALZGASSE 16.

Szellemi gyöngyök

A *Jalóra útése*. R. Nojach Lebewitscher-hez eljött egy híve s kért tőle oly eszközt, amelynek segítségével önmagát belső alázatba (*hach-noo*) s lelki emelkedettségre (*hiszajerüs*) szoktassa. Amikor így beszélgettek, ütött a fal óra. A rebbe azt mondta erre: végy magadnak egy órát, figyelj, hogy mikor üt s akkor eszedbe fog jutni, hogy „ismét elmult egy óra s lelkemért nem tettem megint semmit...” Így beszél az alázatos és felfelé törekvő...

Ki lát a néptelen mezőn? Egy híres gaon kocsin ment. Amikor egy réten át hajtott, a kocsis vágyódó szemmel nézett a frissen kaszált lóherére s azt mondta a rabbinak: a ló nagyon fáradt és éhes, leszállok a kocsról, elflátom magamat a mezőn található takarmánnyal, de ha valaki jön, akkor figyelmeztessen a rabbi hangosan. A rabbi nem szólt semmit, de amikor a kocsis a takarmányhoz ért, a rabbi elkialtotta magát: „Valaki lát.” Még egy kísérlet. A rabbi ismét kiáltja: „Látok.” A kocsis felugrott a kocsi, tovább

közöltem is. — a 4895. év (1135) szerepel. Nyugodt ifjúsága csak a bar-miczvoig tartott. Tizenhárom éves korában, 1148-ban vészfelhők tornyosultak születési helye, a spanyolországi Kordova zsidó lakosainak feje felett, kik addig békében s megbecsülésben éltek. Egy agresszív muzulmán szekta került uralomra és a zsidókat és keresztényeket egyaránt halálra üldözték. Ezerszámra hagyták el a város hittestvéreink, vagyunkat potom áron eladták a kapzsi ellenségeiknek, hogy életüket és vallásukat megmentsék. Rabbi Majmon fiával szintén elmenekült. Tíz évig bolyongtak, sehol sem tudtak nyugodtan letelepedni. De a fiatal Mózes ebben a nyugtalan időben is gyarapította lankadatlan szorgalommal szellemi kincseit. Mig végre huszonhárom éves korában az északafrikai Fez-ben menedéket talált. Atyja és önfeláldozó fivére, Rabbi Dóvid kereskedéshez fogtak, hogy a család szemefénye nyugodtan és gondtalanul buvárkodhasson a szent talmudban. Bár az ottani zsidók rabbijukká akarták választani a fiatal tudóst, ő nem akart a Tórától semmi előnyt szerezni magának. Ekkor kezdett a Misna magyarázata művének meg-

írásához, melyet csak tíz év után Egyiptomban fejezett be. Arabul írta ezt a művet, hogy az akkoriban a zsidók között használt nyelvben inkább tudja a tudás terjesztés célját elérni.

Fezben sem tartott sokáig a békés élet, itt is lábra kapott a mohamedán vallási türelmetlenség. Az ott élő híres gaont, Rabbi Juda Hakohen Ibn Susant áttérésre akarták kényszeríteni, ki azonban mártír halállal dicsőítette I-ten nevét. Ugyanczen sors várt a Majmonides családra is, ha nem segíti őket elmenekülni a Rambam egyik tisztelője. Így került az üldözött család Erce Jiszroelbe, 1165-ben (4925), Ijar hó 4-én (mi is tavaly akkor ültünk hajóra) kezdte meg tengeri útját. Utjukat a balsors üldözte, erős szélvihar támadt, nagy veszélyben forgott a hajó, drága utasaival, de 28 napos halálrettegésben eltelt ut után, Szivón hó 8-án Akó-

Az iskolai időnyre

legelőnyösebben elhelyezheti fiúgyermekét Virág Gyulánál, hol szigorúan orthodox kóser, elsőrangú, bőséges ellátást, gondos felügyeletet és vallásos nevelést kaphat. Az összes iskolák közelében. Legjobb referenciák. Cím:

VIRÁG GYULA
Budapest, VI. Ó ueca 42. II. emelet.

ájin” kettőt jelent: „semmiből” és „honnan”) ha I-ten segít (ezri méim Hasém), hisz ő az eget és a földet is semmiből alkotta...

Öt zsolttár. Egy dunántúli neológ zsidó egy sorscsapás által megrendülten egy vallásos rabbihoz fordult és penitenciát kért azért, hogy évenként keresztül *chazirt* evett. A rabbi azt írja elő, hogy mindig minjonnal imádkozzék s utána mondjon 5 fejezetet tehilimből. Barátunk egyszer üzleti ügyben egy rendkívül vallásos *kehillóba* tévedt, ahol ima után nyilvánosan mondják az öt zsolttárt. Csodálkozva fordul egy szomszédjához: — És ez a sok pajeszos, szakállas, mind disznóhúst evett?...

Berlin, a „vallásos város”. R. Cevi Hirsch, aki a XVIII. században volt berlini rabbi s aki fájdalommal tapasztalhatta, hogy a felvilágosodási mozgalom mennyi zsidót rendít meg hitében, egy ízben mégis azt mondta: „Ez a Berlin telve van *jiro*-val (I-tenfélelemmel). — Hogyan? — kérdezik. Ugy. — felelte — hogy aki máshonnan *jiro*-val telve jön ide, itt hagyja a *jiro*-t. Spector.

ban partra szálltak. A jó hír megelőzte őket és nagy tisztelettel fogadták. Félévig időztek Akó-ban, aztán mentek Jeruzsálembe. Chevronban a Rambam — jegyezték fel kortársai — egy teljes napig imádkozott a *Machpelo* barlangjában szent őseinek sírhelyén. Itt sem volt maradásuk. A nyomor ütötte fel tanóját, elfogyott mindenük és mintsem másokra szoruljanak, bemenek Egyiptomba, ahol akkoriban elég jó sorsuk volt a zsidóknak. De ezt az utat már az öreg R. Majmon nem bírta, Jeruzsálemben maradt, ahol csakhamar elhunyt. Rabbi Majse és öccse először Alexandriában telepedtek meg, onnan pedig Fosztáthba, ó-Kairóba költöztek. (A mai nap is létező Rambam-templomról multévben írtam néhány adatot). Itten házassága révén Majmonides Abu Almáli zsidó államtitkárral, (kinek testvérét vette nőül és az elvette az ő testvérét) került sógorságba és általa a nagy orvosi tudása révén ő is Szaladin szultán udvarába került. Áldásos működést fejtett ki az egyiptomi zsidók vallási regenerációja terén. A karaita hagyománytagadás ott ugyanis rendkívül rombolóan hatott. Nagy elfoglaltsága dacára nagy tanházat alapított, ahol ezekre menő tanítványt nevelt. Ötven éves korában született itt. Egyiptomban egyetlen fia, a később nagy hírű Rabbi Avrohom. Ugy látzott. Rabbi Majse csillaga jobbra fordult, már megszünnék végleg a bajok és a csapások. De nem így volt írva a kifürkészhetetlen sors könyvében. Öccse, Dávid egész vagyonával és másoktól kapott óriási összegekkel Indiába utazott hajókon, hogy hozza onnan a káprázatos kincseket, hogy az ő bátyja még nagyobb jólétben működhessek, Izráel javára. Epedve várta őt már hónapok óta, de a szeretett testvér helyett a hiób-hír érkezett, hogy a hajók elsüllyedtek, odavesztett minden és ami a legfájdalmasabb, a szeretett testvér elpusztult, aki úgy szívéhez ragaszkodott, hogy elhagyta őt.

esztendeig egyik betegségből a másikba esett. Egyik, keservében írt, levélben felpanaszolta barátjának többek között:

— Nem volt más örömöm, csak ha őt láttam. De most vége minden örömömmnek. Itthagytam bajban, idegen országban. Akárhányszor látom kezeirását, feléled fájdalom és meghasad a szívem. Ha nem tudnék a Tóra tanulásába és a tudományokba elmélyedni, elpusztultam volna bánatomban...

Sok bajt és üldözötést kellett elszenvednie. Irigyci beárulták, hogy ő téríti vissza a zsidó vallásra az erőszakosan mohamedán hitre térítetteket és így sokszor forgott élete veszedelemben, de nagy protektorai, a szultán és a nagyvezér, kiknek háziorsosa volt, mindig megrédtek. Orvosi hírneve annyira elterjedt, hogy a hírneves bagdadi orvosok Kairóba jöttek, hogy őt személyesen megismerjék. A krónika szerint Oroszlánszivű Richárd angol király a keresztes hadjáratokat vezető híres hódító, aki akkorában Askalonban volt, meghívta háziorsosának, de ő ezt visszautasította. Midőn Szaladin szultán Jeruzsálemet meghódította, a Rambam befolyására megengedte a zsidóknak, hogy ott letelepedhessenek. Ahol csak tehetett, jót tett elnyomott hittestvéreivel.

Hetvenedik évében visszaadta nemes lelkét Teremtőjének, az egész zsidóság gyászolta. Szent porhüvelyét felvitték Palesztinába és Tevarjában helyezték örök nyugalomra.

A hagyomány szerint a koporsót vívó híveit rablók támadták meg, mire azok elmenekültek. A rablók nem voltak képesek a koporsót helyéről elmozdítani, bár vagy harmincan — mind markos legény — próbálkoztak vele. Látták, hogy valami csodával állnak szemben és visszahívták a halott kísérőit, kiket további útjukban ők védelmeztek.

Az életben üldözött, halála után is támadásoknak volt kitéve. Midőn a *Majre Nenüchim* híres filozófiai műve a héber fordítás révén elterjedt (4990-ben), támadni kezdték írásait. Barcelona és Granada híres

zsidó centrumokból indították a gyalázó iratokat. Nem riadtak vissza semmitől. Először vallási átokkal sújtották azokat, kik a Rambam műveit tanulják. Később, IX. Ludvig császárnál és IX. Gergely pápánál elérték, hogy a Rambam összes műveit elégessék. De ezen tett borzostóan megbosszulta magát egész Izráelben, 40 nap után, ugyanazon a helyen Párizs utcáiban (5004, 1240) égették el az összes zsidó talmudkönyveket, melyeket erőszakos raboltak össze a zsidóktól.

A pártoskodás nagy pusztulást okozott a zsidó községekben. Később, de ellenségei belátták tévedésüket és a főtámadó, az ugyancsak szentéletű tudós, Rabbi Jóna nyílt levélben kért bocsánatot és fogadalmat tett, hogy sírhelyére fog zárandokolni; hét napig tíz zsidó jelenlétében fog ott vezekelni és bocsánatért esdekelní.

Egyetlen fia, Rabbi Avrohom vezető szerepét az egyiptomi zsidóságban megtartotta, de az egyiptomi zsidóság nem volt soha annyira központja a zsidóságnak, mint akkor, amikor élén Rabbi Majse ben Majmon működött. Hermann Ignác.

Egy rabbi az egyiptomi szenátus tagja

Kairó, jun. 21. Egyiptom országos főrabbiját, *Chajim Nahum Effendit* Fuad király kinevezte az egyiptomi szenátus tagjává. Rabbi Chaim Nahum Effendi, aki annak idején mint török főrabbi a zsidók között és Törökország közéletében jelentős szerepet játszott, a versaillesi békekonzferencián a török kormány megbízásából igen fontos missziókat teljesített. A törökök azonban később a zsidókkal szemben nem viselkedtek olyan türelmes-séggel, mint ahogy azt a köztársasági kormány a főrabbinak megígérte, az önéretes Chajim Nahum Effendi elhagyta Törökországot és Párizsban élt. 1925-ben a kairói hitközség a kormány intervenciójára meghívta a főrabbinatusi állásba, amelyet később az egyiptomi kormány országos jelleggel ruházott fel.

Kizárólag egyedül orthodox kóser
WEISZ MÓR keksz, teasütemény és kétszersült gyára
 Budapest, VII., Dob-utca 22. — Telefon: József 423-65.
Felhívás! Értesitem igen t. vevőimet, hogy keksz-gyártmányaimat minden fogyasztó részére hozzáférhetővé tegyem és hogy a közönség **kizárólag orthodox felügyelet alatt** álló kekszet vásárolhasson, áraitam leszállítottam:
5 kgr. rendelésnél postán utánvétellel kilója P 1.10
— A budapesti orthodox rabbiság felügyelete alatt —

HIREK

NAPTÁR

Sabosz Chükasz-Bólok, Tamüz 12, V. Perek

Gyertyagyújtás 7.35
שבת kimenetele 8.35

יום וזמן סריאת שבת: 6.45

Csütörtök: Sivo Ószor be-Tamüz.

OLVASÓINKHOZ! Felkérjük mindazon igen t. olvasóinkat, akiknek előfizetése I. hó 15-én vagy még előbb lejárt, hogy azt postafordultával megújítani sziveskedjenek. Az átutalás legegyszerűbb módja belsőleg postafutárképpénztári csekk utján (50.791 sz.); külföldön pedig (évi 22 P) postafutárútván eszközölhető. (Romániában az utalványon az összeget a postahivatalnak írták ki.)

— **HARMINC ÉVES A GYÖNGYÖSI SÁSZ-CHEVRA.** Gyöngyös-ről jelentik: Nagy ünnepe volt a gyöngyösi orth. zsidóságnak e héten. A főrabbi által 30 év előtt alapított Sász-chevra tartotta a szokásos évi szijumját az egész talmudra. A jubileumi szijum-banketten Jungreis Antal főrabbi és veje Neufeld Jenő rabbi előadásokkal gyönyörködtették a nagy számban összegyűlt híveket. Saschevra-gabenak Grünfeld Zsigmondot választották meg.

— **MINISZTERELNÖK ÉS FŐRABBI.** Bethlen István gróf miniszterelnök debreceni programbeszéde alkalmából látogatást tett Strasser Salamon főrabbinál. A főrabbi Bernfeld Sámuel hitközségi elnök és Reichmann Vilmos alelnök kíséretében fogadta a magas vendéget, aki a hitközség fejlődése iránt élénk érdeklődést tanúsított. — A miniszterelnök dr. Schlesinger Sámuel statusquo főrabbit is meglátogatta.

— **FAJGYŰLÖLET VAGY SÓLET-SZERETET?** Egy szlovákiai lapban rendkívül szokatlan betöréses lopásról olvasunk. Nem tudjuk, hogy a betörőkben mi volt erősebb: a fajgyűlölet, vagy — a sólet-szeretet. Ugyanis Szöllösön a mult szombatán egy sólet-kályha felnyitására kitért, hogy betörők elvitték az összes sóletos edényeket. Szerencsére a betörés a városka oly helyén történt, ahol a jobbmódúak „állít-

atnak” sóletot s így a sólet-hiány miatt nem kellett bőjtölniök szombaton, mert más ennivalójuk is akadt. A tettesek egyelőre ismeretlenek s így nem lehet megállapítani, vajjon mi indította őket a lopásra: fajgyűlölet vagy sólet-szeretet?

— **BUDAPESTEN AZ ELMULT ÉVBEN 392 UJ MESUMED VOLT.** A Pesti Izr. Hitközség eljárásága a lefolyt évről szóló jelentésében megrendítő képet tár elénk a gazdasági antiszemitizmus nyomasztó hatásáról. Gazdasági okokból, egyéni és vallási szempontokból vezéreltetve a mult évben 392-en jelentették be a zsidó hitről való kitérésüket a neológ rabbínatusnál az előző év 369 kitértjével szemben. A kitérés növekedésének okát maguk a kitérők a folyton növekvő gazdasági antiszemitizmussal indokolják.

— **AZ ÉRSEKÚJVÁRI REBBECEN** 77 éves hosszú szenvedés után 73 éves korában elhunyt. Óriási részvétellel temették. A nemeslelkű, szentéletű rabbiné halálával Tigermann J. békéscsabai főrabbi édesanyját gyászolja. — הנציבה

— **A ROMÁNIAI ZSIDÓ PÁRT ÖTÖDIK MANDÁTUMA.** Megirtuk, hogy a romániai parlamenti választások alkalmából a romániai zsidó párt 4 mandátumot nyert. Mivel a parlament a kommunista mandátumokat megcsúszította, a zsidópárt még egy képviselőt kapott. Az ötödik mandátum birtokosa dr. Reiffer campulungi képviselő.

— **AZ UJPESTI TIFERESZ BACHURIM** ujonnan megválasztott tisztikara: Friedländer Sándor elnök, Weingarten Dávid ügyv. alelnök, Oberländer Zsigmond háznagy, Sohn Sándor titkár, Sussmann Farkas pénztáros, Berger Ernő ellenőr, Bórák Samu könyvtáros.

— **MÉG A BAROMFIT IS ELKELL KÁBITANI LEVÁGÁS ELŐTT BRAUNSCHWEIGBAN.** Braunschweigan, ebben a kis német tartományban, ahol vagy 2000 zsidó lélek lakik, most van egy nacionalista-szocialista (fajvédő) miniszter, akinek befolyására a tartománygyűlés kimondotta a sechitőtilalmat, sőt olyan messze mentek, amennyire egy sechitő-tilalom sem terjedt. Eltiltották ugyanis még a baromfivágást, ha a baromfi nem lett előzőleg elkábítva. Érdekes, vagyis inkább tanulságos, hogy ilyen „csirkefogó” antiszemitizmus uralkodik egy tartományban, ahol már 87 év előtt, 1844-ben zajlott le a hírhedt reformrabbi-konferencia, amely a zsidó életből ki akart küszöbölni minden zsidó jelleget, hogy ezáltal szűnjön az antiszemitizmus. Amint látjuk, a zsidótlanság nem szünteti meg a zsidógyűlöletet.

Valódi juhturó
כשר אמילו למחרתין
Schlesinger Izidor rabbi felügyelete alatt forgalomba hozza az Országos Magyar Tejszövetkezeti Központ
Budapest, I. Herthya Miklós-ut 113-121.
Levélcim: Budapest 4. Postafiók 20.
TELEFON: LÁ. 3-29.

— **A KOMÁRNOI TIF. BACH.** mult vasárnap tartotta Sabosz traktátusára a szijumot, melyen a teljes számu ifjuság, valamint a hitközség bené-tajrói résztvettek. Lefkovic főrabbi tartalmas hadronja után szijum-bankett következett, melynek tartama alatt Fuchis Ábrahám egyleti előadó, Present László elnök, Schwarcz Bernát, Kellner Lipót és Jakobovics Henrik szólaltak fel.

KÁLMÁN ISTVÁN kőfaragó-mester
valódi gránit, márvány és nagybátany-ujtakai műkő
SIREMLEK RAKTÁRA
BUDAPEST, KÁROLY-KORUT 9. II. udvar. Szombaton zárva.
Alkalmi vételek, kivételes olcsó árak.

ארטה. כשר אח למחרתין מן המחרתין
WEISS PENSIÓ
LAURANA fürdő, **ABBAZIA** mellett.
A legkellemebb tengeri nyaralóhely, gyönyörű szobákkal, balkonnal, kilátás a tengerre. — Elsőrendű orth. magyar konyha. — Napi pensió 25 líra.

Pollák Sarolta

kozmetikai intézete: Hajszálak kiirtása arcról, karról, szépségápolás, helyi soványítás legmodernebb alapon, szemölcsirtás, hámlasztások. (Díjtalan tanácsadás). „Miracle” hajeltávolítószer szétküldeése utasítással: Budapest, VI., Andrásy-ut 38. Párizsi Áruházszal szemben. Kérjen prospektust!

— **MULTHETI REJTVÉNYUNK MEGFEJTÉSE:** יהוה, mely szó a 7 betű nélkül nem olvasható, mélt az a Mindenható szent Neve.
Megfejtették: Schreiber Sámuel (Nyiregyháza), Stern József (Breslau), Donath Zsigó (Bécs-ármat), Löwincz Már (Bpest), Guttman Mór és Eckstein Márkus (Miskolc), Schönfeld Izidor, Klejn Herman (SAUjfehly), Gross Chaja Szórá és Sendl (Magyaregregy), Feldmann Lajos (Bratislava), Jungreis Amrom (Gyöngyös), Spitzer Rudolf (Sárospatak), Berkovics Zecharja, Bertenthal Rudolf, Sokol Mór (Montreux), Weismann Ábrahám, Fränkel Nándor (Szarvas).

x Melegéltet elhet szombaton a (csaknem törhetetlen) Thermid Stábil kő-tartó palack és ételhordó használata által. Nélkülözheti a sóletkályhát! Folyadékot 36, főtől 60-tól 12 órán át melegít tart, tehát a másnapra elkészített étel teljes frissességében fogyasztható ell! Gyermekeknél vagy beteg embernél nélkülözhetetlen! Vezérelve és rakta: Deutsch Mór és Jenő, Bpest, VI., Paál-ut 57.

x Ha kellemes, sima arcot akar, úgy csak Szóor-ral borotválkozzék! Követelje mindenütt.

Tátralomnic! MagasTátra!
Egyetlen szigorúan megbizható orth. כשר Pensio a Magas Tátrában. Elsőrangú konyha és kiszolgálás. Tátralomnic egyike a legszebb és legforgalmasabb helyeknek a Magas Tátrában. Egész éven át nyitva.
SCHREIBER MÓR, TÁTRALOMNIC
Bugsch Villa.

Egyedüli szombattartó dobozgyár
(Saját nyomda) **ROTTENBERG A.**
Nefelejts-utca 59. Tel. 380-83.

Mielőtt sirkövet (מצבה-t)
vásárol, saját érdekében kérjen költségvetést
RÓNA SÁNDOR sirkőgyárából, NYIREGYHÁZA, Telefon 219.
Orth. templom közelében.

Kellemes, jó és olcsó nyaralás **SIÓFOKON**
a FRÄNKEL-féle orth. kóser pensióban
István-ut 4. sz.
Kényelmes, tiszta nagy szobák, gyönyörű szép és nagy kertelviség. Nagyobb családoknak árkedvezmény. Gyermekeket (szülők nélkül is) kellő felügyelet mellett teljes felelősséggel nyaralásra elfogadunk.
Bejáró vendégeknek olcsó rendszer. Személyes vezetésem mellett a legfeljelmesebb kiszolgálás. **Már megnyitott.**
Előzetes érdeklődés és előjegyzés:
Fränkel vendéglő, Budapest VII., Rombach utca 12. Telefon: József 372-57.

— **TISZASZÁLKÁN** e héten folyt le a lakodálói, melyek a megbold. Schwarcz Zelig barátai és emlékének tisztelői számosan jelentek meg. — E héten kaptunk a szálkai ákció Saubermann Márkától, Forró-Encs 5 pengőt. Ezzel gyűjtésünk teljes eredménye P. 925.60.
— **LEHET KIVÁNDOROLNI CSAK PENZ KELL HOZZÁ.** A dél-amerikai Chile államban szakmunkások — cipész, szabó, mechanikus, pék — elhelyezkedhetnek a zsidó kivándorlókat segítő iroda (Hias-Isa — Emigráció) jelentése szerint. Argentínába is lehet bevándorolni korlátozott mértékben. De az odajutás olyan költséges, hogy ha valakinek annyi pénze van, amennyi szükséges, akkor otthon maradhat.

— **ROVID HIREK:** A romániai hitközségi kitértet Cuzát, a hírhedt antiszemita vezért, aki mult héten mint korelnök vezette a román parlament első ülését — Luzattiának, az elhunyt olasz-zsidó pénzügyminiszternek (Szász) olasz városban szobrati emléket állítottak. — A Florenzi (Olaszország) hitközség az elharápdzott zsidótlanságot úgy akarja ellensúlyozni, hogy zsidó reálgimnáziumot alapít... — Jorja román miniszter megígérte, hogy a felekezeti iskoláknak nyilvánossági jogot ad és állami szubvencióban fog-

SZOMBATHELYEN legizletesebben és legolcsóbban étkezhetik
EINHORN SIMON
orth. kóser vendéglőjében. Belsikátor 3.
Előzékeny és pontos kiszolgálás.
Lakodalmat jutányosah vállal.

— **IRÁK** (Aram Naharajli, Mezopotámia) állam, amely most megszünt angol mandátum-terület lenni, a Népszövetség tagja lesz, és képviselőt fogja magát Ezekiel Sassoon által, aki Irák állam pénzügyminisztere volt hosszabb ideig.

— **LEHET KIVÁNDOROLNI CSAK PENZ KELL HOZZÁ.** A dél-amerikai Chile államban szakmunkások — cipész, szabó, mechanikus, pék — elhelyezkedhetnek a zsidó kivándorlókat segítő iroda (Hias-Isa — Emigráció) jelentése szerint. Argentínába is lehet bevándorolni korlátozott mértékben. De az odajutás olyan költséges, hogy ha valakinek annyi pénze van, amennyi szükséges, akkor otthon maradhat.

— **ROVID HIREK:** A romániai hitközségi kitértet Cuzát, a hírhedt antiszemita vezért, aki mult héten mint korelnök vezette a román parlament első ülését — Luzattiának, az elhunyt olasz-zsidó pénzügyminiszternek (Szász) olasz városban szobrati emléket állítottak. — A Florenzi (Olaszország) hitközség az elharápdzott zsidótlanságot úgy akarja ellensúlyozni, hogy zsidó reálgimnáziumot alapít... — Jorja román miniszter megígérte, hogy a felekezeti iskoláknak nyilvánossági jogot ad és állami szubvencióban fog-

x Segítségért fordul a jószívű hittestvérekhez két fiatal, teljesen árva lány, orth. család gyermekei. Betegen, a legnagyobb nyomorban selylődnek. Adományokat „életmentés” jellegre egyórára igen tartalmas drósót mondt.

Vyhne-fürdő
(Szlovenszkó)
Orth. כשר vendéglő a zlaté-moravcei (aranyosmaróti) főrabbi ur felügyelete alatt.
Elsőrangú konyha, pontos kiszolgálás. Napi teljes ellátás 28.— cK.
Tulajdonosok:
Deutsch & Neuwirth

Központi Tejsarnok
villanyerőre berendezett SAJT, VAJ és CSEMEGE JUHTURÓGYÁRA SATORALJAUJHELY.
Ajánlja termékeit legolcsóbban és legfinomabb kivitelben. Naponta postai szállítás az egész országba. Egyben föl hívja a n. é. közönség szives figyelmét arra, hogy csak ezen cég áll az orth. rabbiság felügyelete alatt, miért is kérjük a pontos címre ügyelni: Központi Tejsarnok, TRATTNER MÁRKUS Satoraljaihely.

Tomek Josivosz-Sabosz

felajánlások Budapesten.

III.

Chinüch Neorim Egyletben: Hirschkovits rabbi P 5, Offenberger Mór 5, Kohn Ignác 2, Einzig 2, Szülővits Ignác 2, Trebitsch Márkus 3, Böhm Lajos 5, Rosenfeld Náthán 5, Schwartz Béla 5, Landesmann Simón 5, Herschkovits Samu 2, Spitzer 1, Molnár Vilmos 1, Neumann 2, Keller Kálmán 5, Perlgrund Jehő 5, Elek Gyula 5, Schwartz Mór 1, ifj. Schwartz 1, Herczog Béla 4; özv. Fleischmanné 1, Fränkl Dezső 2; Berkes Jakab 2, Propper Sándor 1; Fried 2; Feldmanné 1, Gáborné 1.50, özv. Hirschné 1, Preiszné 1, dr. Oeszterreicher Ferenc 3, Steiner Albert 2, Steiner Albertné 2, Izkovits Mór 1, Eigler Izidor 2, Gold 1, Stülfried J. 3, Zucker 1, Weisz Adolf 4, Frenkel Á. Kornél 3, Kopf 1, Pollák Jakab 1, Stangel József 2, Kohn Zoltán 3, Klein Lajos 1. *Összesen P 108.50.*

Somré Sabosz Egyletben: Goldstein rabbi P 2, Meindlovits Farkas 2, Pollátschek 1, Link Lipót 2, Hartmann Gy. 1, Reisinger 2, Halpern 2, dr. Hirschberg 3, Haber 2, Strausz 1, Berger Bernát 5, Abeles 4, Holczer 1, Ungár S. 4, Rozsnyai 3, ifj. Süss P 2. *Összesen P 37.—*

Frankl Adolf-minjon (II. kim.): Tauber Vilmos P 10, Tauber Jenő 5, Klein Zoltán 5, Ratzersdorf Lipót 2, Weisz Ignác Teréz-körut, 10, Felsenburg Norbert 5, Eiguer J., Rajkovits Arnold 2—2.

Dessoffy-u. 23. sz. a. imaház: Stern Ödön P 8, Mayer Miksa 6, Hirschler Elemér, Sussmann Mayer 5—5, Porasz Salamon, Irányi Mayer, Mayer Ignác 4—4, Guttman M., Schreiber S. W., Krausz Ede 5—5, Breuer Mihály 3, Herz Vilmos, Sterk Artur, Steinmetz Zsigmond, Weisz Sándor 2—2 pengő.

Rombach-utca 16. sz. a. imaház: László Lajos 25, Pál Fülöp 5, Blitz Herman 5, dr. Bálint M. 3, Zipser Henrik, Horovitz Herman, Spitzer N. 2—2, Franzos Miklós, Némethi Menyhért, Jungreis Abraham, Blum Vilmos, Friedrich Salamon, Händler N., Jakab N. 1—1 pengő, Groszmann Náthán, Ingusz N., Grünfeld Simon 50—50 fillér.

Tisza Kálmán-téri imaházban felajánlottak: Czelter Miksa 10, Goldsand Leó 2, Weisz Dávid Vay Ádám-u. 1, Perl Nándor 1, Javer Jakab 1, Hirschhorn S. Zsigmond 2, Werbner Rubin 1, Präger Miksa 1, Steinberger H. 1, Weil Armin 1, *összesen 21.— pengő.*

Karpfenstein-uccai imaházban felajánlottak: Blum Jenő P 2, March Dávid 1, Leipnik Géza 1, Gelb Herman 1, Sommerstein Herman —.50, Essenfild Dezső —.50, Baumgarten J. —.50, Tauber Herman 1, Stieber Géza —.50, Hoff Mákusz 1, Groszberger Lipót —.50, Szóbel Márkus —.50, Kráusz Salamon 1. *Összesen: 11.— pengő.*

Teleki-téri imaházban felajánlottak: Friedmann Márton 1, Schwartz Mánó 1, Blum Miksa, Kahán Mózes, Hahn Bernát, Kerber Á. 50—50 fill. *Összesen: 4.— pengő.*

Dobozi-u. 7-b. sz. imaházban felajánlottak: Eckstein Nándor P 4, Himmelfarb Eliás 1, Korn Abraham 1, Deutsch N. —.50, Kämmer Mánó 1, Lakker József —.50, Neumann A. Izsák 1, Kráusz Imre —.50, Nagler Salamon —.50, Bein Jakab —.50, Zwiebel Sélíg 1, Zwiebel Pinkász —.50, Zwiebel Mózes —.50. *Összesen: P 12.50.*

Óbudai Freudiger Károly imaházában felajánlottak: Óbudai Freudiger Károly P 15, óbudai Freudiger Norbert 10, Fülöp Dávid 2, Groszmann M. 4, Mandel D. 1, Berkon Márkus 1, Tennen Lázár 1, Stark Gyula 2.50, Adler Jakab 1, Goldberger Herman 1, Árvai Samu 1, Beinhacker Dávid 1. *Össz.: P 40.50.*

Biró Dániel kórház imaházában felajánlottak: Bleyer P 52, Beck 1, Weisz 2, Lippmann 1, Lusztig Lajos 2, Katz 2, Polgár 2, Grün 2, Grosz Miksa 5, Binetter Jenő 10, *Összesen: P 29.—*

Lujza-u. 8. sz. imaházban felajánlottak: Bohrer Jakab P 3, Glaser Áron 1, Glaser Samu 1, Feuerwerker N. 1, Rosenthal Dávid 1, Schlicker Abraham 1, Bleich Jenő 1, Bregstreit 1, Lakker Mózes 1, Nagelberg Benjámín 1, Kandel Herman, Lichtenstein, Halpern Jenő, Schönhaut 50—50 fillér, Kosch Dávidné 10, *Összesen P 24.—*

Magdolna-u. 44. sz. imaházban felajánlottak: Weisz Chajim P 1, London Bernát 1, Kostmann Leib —.50, Schächter Sámuel —.50, Mózes Izsák —.50, Lida Dávid —.50. *Összesen: 4.— pengő.*

Postatakarékpénztár utján befizettek: Szegő Fülöp P —.50, Grünwald Gyula 5, Schlesinger S. Jakab 20, Hajdu Dezső 3, Spatz Henrik 2, dr. Nagy Imre ügyvéd 2, Kiss Márton szelvénygyűjtése 15, Pauncz Sándor 5, Spitz Lipót, özv. Friedländerné, Haas Robert 1—1 pengő.

Egyéb felajánlások

Strasser-Breuer esküvő: 86 P.

„Zsidó Ujság” utján: F. D. 40 P.

Uj rejtvény

(Feldmann Lajos, Pozsony)

בְּקֶשׁוֹ נָא יְדִירֵי שֵׁם הַמָּקוֹם
בְּנֵי חֵת שִׁחוּן לֹא לוֹ הַנְּצַחַן
וְכִי תִקְרָאוּ אֶת הַחִיבָה בְּעֵקוֹם
יִכְשַׁת נְדוּלָה לְפָנֵיכֶם חֵת
וְאִם כִּסְדֵר שְׁבוּעַת הַזֹּאת תִּבְקָשׁוּ
בְּהַ נִסְמָח חֲדָתִי תִנְקָשׁוּ.

Keressétek a hely nevét —

ott volt Szichajin, de leveretett;

Ha a név betűit nem sorrendjében

olvassátok,

nagy szárazságot jelent.

Ha „hé” bővíti a nevet,

a heti szidrában megtaláljátok.

Keddig beérkező megfejtők neveit

a következő számban hozzuk.

Családi hírek

Lindenbaum Hedvig és Munk Miklós mérnök f. hó 30-án, kedden d. u. 1/3 órakor tartják esküvőjüket a Svábhegyen (Bpest, I., Karthausi-út 12. sz.).

Schwarz Mancsi és Groszmann Zoltán Mezőkövesd, jegyesek.

Fried Adolf földbirtokos (Nyírmada), *Mann Margitka* (Margitta) f. hó 23-án házasságot kötöttek.

Gescheit Irént Salgótarjánból, eljegyezte *Schwarz Artur* Abauj-szántó.

Reichmann Pirike Hajdudorog, *Sichermann Nándor* Fehérgyarmat, jegyesek.

Szerkesztői üzenetek

S. V.: 1918 aug. 9 = Elül 1. — NYIRACSÁD: Zsupnik Izrael könyvkereskedő, Kosice, Harang-u. 2. — M. G. KÁL: Kultuszadót csak egy helyen tartozik fizetni. — SZLOVENSZKÓ: Egy a hitközség által fel nem vett metsző funkciójának önkéntes gyakorlásához az illető hitközség bejegyzése szükséges. (Már előfordult, hogy a hitközség akarata ellenére funkcionált a bíróság pénzbírságra ítélte.) — KOMÁRNO: Nagybaracksa neológ hitközség. — BELED: Citromsavra vonatkozólag autentikus helyről a köv. információt kaptuk: Citromsavat borköből előállítani nem lehet. Miután azonban a kettő külalakra nézve teljesen egyezik és az ize is csaknem egyforma; előfordul, hogy a kereskedőnek citromsav helyett borköt szállítanak. Nagy szakértelem kell ahhoz, hogy a kettőt megkülönböztetni lehessen. Ezért a citromsav beszerzésénél szerföltte óvatosságnak kell lenni! — TÖBBÉKNEK: A., Keren Hatóra” által rendezendő társasutazásra kontemplált 40 dollár költségben az előlátás is bennfoglaltatik.

Náci bácsi megnősül...

— Tárca —

Csak Száli néninek ismerte az egész kile. Így szólította mindenki, még maga a *ros-hakól* is. Ha valahol eljegyzést vagy lakodalmat ünnepele, az olyan házból sohasem hiányzott a Száli néni. Olyan izletes halat senki sem tudott készíteni, mint a Száli néni. A sültnek sem volt meg sem a jó ize, sem a szép, gusztusos színe, ha nem a Száli néni sütötte. A Száli néni süteményei pedig direkt remekmű volt. A lakodalmi tortái még a legjobb cukrászsüteményeket is felülmúlták. Bámultuk, milyen szépen rakta ki cukorból a völegény és menyasszony nevét a lakodalmi tortákra. Emlékszem, hogy milyen kitüntetés volt részemre édesanyámtól, amidőn azt mondta: „no, fiam most már ingeidet ezentúl a Száli néni fogja vasalni.” — Mert ez már azt jelentette, hogy nagy fiu vagyok. A Száli néni házakhoz járt vasalni, és olyan keményen vasalta ki az ingeket, hogy az első ilyen kivásalt ing után a második felvevés előtt annyira összegyúrtam, hogy édesanyámtól jól kikaptam; de midőn megmutattam, hogy a multheti mennyire össze-vissza égette és felhorzsolta mellem, édes anyám már nem mérgeződött, csak azt mondta; ilyen kényes testü gyerek tényleg nem érdemli meg, hogy a Száli néni vasalja ki az ingeit. Szóval a Száli néni ezermester volt, nélkülözhetetlen a kileben. A *ros-hakól*, amidőn audienciára ment a kultuszminiszterhez, hogy adja vissza a kilenek a zsidó iskolát, mert már megint szűkség van rá, nőnek a gyerekek, új bálbószok jöttek, — a Száli néni által vasalt szép ingnek a manzsettájáról olvasta le a beszédet, amelynek a hatását nem tudom, de annyi bizonyos, hogy zsidó iskola még most sincsen a községben.

Egy borús őszi napon Náci bácsi, a Száli néni férje, a jó sámeszünk, leverten jött a templomba. Ábrázatról, rancos homlokáról le lehetett olvasni, hogy valami baj van. Mi baj van, Náci bácsi, — kérdeztem, — talán még nem kapta meg a fizetését? mert az ilyesmi manapság még nagyobb kileben is előfordul, ezért nem kell mérgeledni. Dehogy uram, mondja keservesen, dehogy, sokkal nagyobb a baj ennél; beteg szegény Száli néni. „Beteg szegény” ismételtém és annyira vele éreztem a szegény Náci bácsival, hogy azon-

nal felhívtam magam a Tórához (csütörtök lévén) és csináltattam a Száli néni felgyógyulásáért egy *beteg-misebéracht* ami egy pengőmbe került...

*

De ugylátszik, nem használt semmit. Pedig az egész kile kitétt magáért. Amidőn a Halál közeget, akkor igen összetartók az emberek. Nem szabad meghalni. Amíg élni akar valaki, addig nem igen engedik, de azért meghalni, — I-ten ments. Nem szabad! A Száli néninek élni kell. Küldtek a betegnek mindent, cukrot, citromot, hogy a Náci bácsi csináljon neki jó hideg limonádét, ha emelkedik a láb, teát; rumot, jó meleg teának, hogy jól izzadja ki magát. Elküldték neki kölesönbe a villanyvankost, hogy tegyék az oldalára, hátha megfázott; noha szegény Náci bácsi nem is tudta, hogy mit kell avval csinálni, mert villany nem volt nála bevezetve. Minek villanyvilágítás a sámesznek? De miután izentek, hogy melegítő, hát Náci bácsi csak úgy dugta be a dunyha alá. De sem a tea, sem a limonádék, sem a villanyvankos nem használt semmit. Szegény Száli néni, egy havas téli reggelen vissza adta lelkét a jó I-tennek.

*

A Chevra-emberek még a halott mellett virrasztottak, Náci bácsi jajgatásába nemcsak a Száli néni elköltözését sírta bele, hanem már egy fénysáv, egy derüs pont is vegyült könnyei közé. „I-tenem, — sóhajtott — mit csinálok egyedül?” És már abbéli gondolatának adott kifejezést, hogy ő asszony nélkül nem maradhat. Nem! Ő zsidó ember, gyerekei nincsenek, nem is voltak, ő neki kötelessége már a kilevel szemben is, hogy megnősüljön. Később már ez volt egyedüli témája. Erről szeretett beszélni. Igazán gyarló, feledő férfiak; és igazán nem érdemes a nőknek meghalni. — És alighogy a *slajsim* eltelet, már ment is lányt vagy asszonyt nézni.

SIÓFOK
fürdőtelep
egyetlen orth. kóser étkezője
BATTHYÁNY UCCA 18. SZAM
BLAU-né

Izletes, háziasan elkészített ebéd, vacsora, bejáróknak, vagy házhöz szállítva. Menürendszer.
Halvacsorák. Szombaton sólet. Ugyanott szép szobák kaphatók.

De nem oda, Buda. Nem azért sámesz a sámesz, hogy akaratánál korlátlan ura legyen. A kile alkalmazzottjainak nem lehet szabad akaratuk. Még először kérvényt kell beadni az előjárósághoz; azután megbíralja a képviselőtestület, azután a közgyűlés, azután minden egyes bál-bósz az utcán, minden adófizető és minden adó nem fizető, minden nő és mindenki, aki már nem nő, és csak akkor, csakis akkor valósíthatja meg tervét az alkalmazzott.

Náci bácsi ezt a beadványt elfelejtette beadni. Nem kérvényezte nőülését. Ő már 65 éves ember, de ő ilyen újításokat nem ismert. Kérdezni kell valakit, ha ő nőülni akar? ki hallott még ilyet. Kérdezte valamely kile azelőtt a felveendő rabbitól, vagy sajchettól: „Hány gyermeke van?” Chólile, mennél több, annál jobb. Nem is kérdezték tőle; amikor a Száliját elvette, nem kellett senkitől engedélyt kérni, igaz, hogy akkor még jobb idők jártak, még akkor nem volt sámesz. Ő nem kérdezte, hát tőle kérdezték. Mi az, Náci bácsi, maga nőülni akar? Nem szégyeli magát, egy 65 éves még nőüljön. De mindentől eltekintve. Mit gondol maga? A kile talán mindent eltűr? Meghalt a felesége és maga ujat akar? Nem elég egy asszonynak a kile-kasszából egy szép sírkövet csináltatni? Kettőnek akar? Maga egyedülálló ember, se tehene, se szamara, maga vándorkosztón él, minden nap egy más bálbósznál fog étkezni és így maga cenzul csak a fele fizetését fogja kapni. Eddig ketten voltak, most csak egyedül van. Megértette? Avagy azt gondolja, hogy a kile egy fejőstehén, maga esetleg meghal, azután a kile nyugdíjat fizessen az új asszonynak? Nem, Náci bácsi, „*dos merden sie nicht erleben...*” Náci bácsi csak állt a közgyűlés előtt sápadtan, szárnyaszegetten; de végre ha sámesz is, azért csak szabad beszélnie. Nem és nem, ő most az egyszer nem hallgat. Ő elég sokszor hallgatott már; de az új asszony megérdemli, hogy beszéljen. Beszélt is.

— Nem, uraim — mondta — én ebbe nem hagyok magamnak belebeszélni. Önök könnyen beszélnek, van hála I-ten feleségük, én nem is irigylem, az I-ten tartsa meg őket; de próbálják meg és haljanak meg önök feleségei — chólile — mint az én Száli lébenom meghalt, akkor tudom, önök még a *slajsimot* sem fogják bevárni, önöknek mindent szabad, nekem semmit? Ez a *jidiskái*?

